OIKEUSMINISTERIÖ

LsN Veli-Pekka Hautamäki
Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Oikeusministeriö

LAUSUNTO

9.2.2021

Eduskunnan hallintovaliovaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI KOLMANSIEN MAIDEN KANSALAISTEN MAAHANTULON JA OLESKELUN EDELLYTYKSISTÄ KAUSITYÖNTEKIJÖINÄ TYÖSKENTELYÄ VARTEN ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (HE 252/2020 vp)

Hallintovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausunnon otsikossa mainitussa asiassa. Esityksessä ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa hänen Suomessa ollessaan helpotetaan. Työnantajan hallinnollista taakkaa kevennettäisiin työntekijätietojen ilmoittamisen osalta. Kausityöntekijöiden maahan paluuta helpotettaisiin siten, että aiemman työnantajan palvelukseen aiempaan työhön palaavan kausityöntekijän ei tarvitsisi esittää selvitystä työnteon edellytyksistä ja työehdoista.

Oikeusministeriö on 6.11.2020 antanut esitysluonnoksesta työ- ja elinkeinoministeriölle lausunnon (VN/22476/2020-OM-16). Lausunnossaan oikeusministeriö kiinnitti huomiota työnantajaan kohdistuvista seuraamuksista säätämiseen.

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetussa kausityölain 20 §:n 2 momentissa on lakiin kohdistuvilla pykäläkohtaisilla viittauksilla lisätty lainsäädännön tarkkarajaisuutta liittyen siihen, minkä aineellisten säännösten perusteella Maahanmuuttovirastolla olisi oikeus päättää, ettei kausityöhön oikeuttavia lupia myönnetä (pidättäytymispäätös). Sääntelyn ennakoitavuuden ja oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi voisi olla perusteltua lisätä 2 momenttiin esimerkiksi vaatimus pidättäytymispäätöksen tekemisestä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun Maahanmuuttovirasto sai tiedon tuosta perusteesta taikka säännös siitä, että tällaista päätöstä ei saa tehdä enää sen jälkeen, kun on kulunut tietty aika päätösperusteen syntymisestä.

Ehdotetussa uudessa 20 §:n 3 momentissa pykälän 2 momenttia koskevan päätöksenteon edellytykset sidottaisiin siihen, että Maahanmuuttovirasto olisi ennen päätöksen tekemistä kehottanut työnantajaa korjaamaan laiminlyöntinsä ja varannut laiminlyönnin korjaamiseen asian laatuun nähden riittävän määräajan. Tällainen vaatimus takaa oikeusministeriön mielestä osaltaan sääntelyn oikeasuhtaisuutta, kuten myös momenttiin ehdotettu säännös siitä, että päätös voidaan tehdä enintään kuuden kuukauden ajaksi. Voimassa olevan lain mukaan päätös voidaan tehdä määräajaksi tai toistaiseksi. Lisäksi voidaan ehdotuksen oikeasuhtaisuutta arvioitaessa todeta, että säännöksen perusteluissa (HE s. 13)

lähtökohtana sen soveltamiselle pidetään laiminlyönnin vakavuutta ja annetaan myös esimerkkejä vakavanlaatuisista laiminlyönneistä.

Ehdotetun uuden kausityölain 20 §:n 4 momentin mukaan saman pykälän 2 momentissa tarkoitettu päätös voitaisiin ulottaa koskemaan myös työnantajaa tai tämän edustajaa, joka on tuomittu ulkomaalaislain 186 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta annettuaan tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta viranomaiselle virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja ulkomaalaisen työnteon ehdoista taikka työtehtävistä ja niiden asettamista vaatimuksista. Esityksen perusteluissa (s. 14) on selvennetty, että kausityölain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu hallinnollinen seuraamus ei ole luonteeltaan rangaistusluonteinen. Tässä suhteessa esityksessä vältetään kaksoisrangaistavuus (*ne bis in idem*).

Ehdotettua 20 §:n 4 momenttia voisi olla sääntelyn selkeyden kannalta aiheellista täsmentää siten, että siinä tarkoitetulla tuomiolla tarkoitetaan lainvoiman saanutta tuomiota.

Oikeusministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä 253/2020 vp on nyt kysymyksessä olevan hallituksen esityksen kanssa vastaavaa sääntelyä pidättäytymispäätöksen tekemisen suhteen, mikä on hyvä tiedostaa sääntelyn yhteneväisyyttä ajatellen.